

Денисюк Л. М.
Верхняцький навчально-виховний комплекс
“Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1-лицей”
(Верхнячка, Україна)

**ЄДИНИЙ МОНІТОРИНГОВИЙ ПРОСТІР ОСВІТИ.
АЛГОРИТМ МОНІТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ:
“УРОК → ТЕМАТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ → ПІДСУМКОВИЙ БАЛ → ЗНО”**

Підвищення якості освіти сьогодні можливе за умови комплексного вивчення та проведення аналізу моніторингу навчальних досягнень у послідовності: “Урок → тематичне оцінювання → підсумковий бал → ЗНО”. Це алгоритм, який дасть змогу оцінити ефективність та якість освітнього процесу, виявити, передбачити проблему та знайти шлях для її вирішення. В основі лежить авторська програма “Самопізнання – самореалізація”.

***Ключові слова:** моніторинг, якість освіти, ЗНО, діагностичний інструмент, самопізнання, самореалізація.*

Як свідчать експерти, чинна на сьогодні система оцінювання якості освіти не ефективна, не операційна, вузько відомча, закрита й формальна. Головною причиною такого стану чинної системи моніторингу якості освіти є відсутність науково обгрунтованої ефективної системи показників якості освіти, невизначеність правових засад функціонування, інституційного, методологічного забезпечення НСМЯО, відсутність єдиних обгрунтованих підходів до оцінювання [1].

Якість освіти загалом визначається досягнутими результатами. В усьому світі зміни починаються там, де виявили проблему і скоригували план дій над нею. Впровадження в загальноосвітніх навчальних закладах сучасних технологій моніторингових досліджень дасть змогу підвищити якість освітніх послуг та створити єдиний моніторинговий простір, який сприятиме вдосконаленню навчальної підготовки кожного учня. Створення алгоритму єдиного моніторингового простору як механізму, який сприятиме підвищенню якості освіти та забезпеченню рівного доступу до навчання у вищій школі.

Це питання розглядається як вітчизняними так і зарубіжними науковцями. Зокрема велику увагу приділяють: Л. Генденштейн, Г. Єльнікова, Дж. Уїлмс, М. Річардсон, К. Кюдер, А. Белкіна. Сучасні дослідження спрямовані на питанні підвищення якості знань учнів та якості освіти. Моніторинг, як об’єкт дослідження сьогодні розглядається на всіх рівнях, зокрема розроблено Концепцію створення та функціонування Національної системи моніторингу якості освіти України. Чітке відображення даного питання є і в Указі Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013 про схвалення “Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року”.

Мета статті – розглянути питання створення єдиного моніторингового простору з точки зору практики.

Завдання.

1. Розглянути алгоритм моніторингу навчальних досягнень: “Урок → тематичне оцінювання → підсумковий бал → ЗНО”.

2. Сформулювати систему єдиного моніторингового простору, для забезпечення цілісного й інноваційного розвитку системи освіти.

Моніторинг якості освіти – спеціальна система збору, обробки, зберігання й розповсюдження інформації про стан освіти, прогнозування на підставі отриманих об’єктивних даних динаміки й основних тенденцій її розвитку, а також розроблення науково обгрунтованих рекомендацій для органів управління освітою з поліпшення якості освітньої системи та підвищення ефективності управління нею [1].

Єдиний моніторинговий простір освіти. Алгоритм моніторингу навчальних досягнень: “Урок → тематичне оцінювання → підсумковий бал → ЗНО”

Одна з головних ознак системи моніторингу освіти, проведення якісних

педагогічних досліджень, які включають в себе апарат педагогічних, психологічних, математичних, статистичних, філософських знань. Перший крок: окреслити ідеальне бачення і створити чітку перспективу розвитку, яка включатиме збір, відстеження, зворотній зв'язок, перевірку та оцінювання, прийняття оперативних управлінських рішень.

Розглядаючи якість освіти на прикладі нашого НВК, як вчитель і як адміністратор, визначила певний алгоритм у дослідженні: **“Урок → тематичне оцінювання → підсумковий бал → ЗНО”**. Досвід показує, що кожний з етапів є не менш важливий, кожний потребує детального аналізу, вивчення та корекції. Моніторинг за таким алгоритмом дає можливість спостерігати за динамікою, порівнювати результати на окремих уроках, тематичні, семестрові. А це вже поле діяльності для вчителя: забезпечення умов для особистісно-орієнтованого підходу, для адміністрації: визначення компетентності вчителя, для учня: мотивація для самопізнання до самореалізації, для батьків: вичерпна інформація про успішність.

Урок

Першим кроком у складній системі до підвищення якості освіти має стати моніторинг на уроці. Проведення моніторингу навчальних досягнень на уроці дає змогу:

Вчителю: оцінити комплексно знання учня з теми на різних етапах уроку, виявити прогалини в окремих питаннях в конкретного учня.

Учню: можливість побачити реальну оцінку, порівняти себе з іншими учнями, що підвищує мотивацію.

Моніторинг на уроці – етапи: “Контроль → відстеження → аналіз → самоконтроль”. Працюючи над даним питанням понад п'ять років виробилась певна система. На уроках фізики в 7-8 класах оцінюю знання учнів на всіх етапах практично сама: результат за д/з на етапі відтворення і корекції, вивченні нового матеріалу, узагальненні і систематизації знань, обов'язково фіксую додаткові бали. Починаючи з 8 класу залучаю до оцінювання учнів, допомагають на уроці 2 учні, які отримали найвищий бал на попередньому уроці. 9-11 класи учні приймають активну участь в оцінюванні, два учні “модератори” (з найвищим балом з попереднього уроку), оцінюють роботу класу (вчитель коригує). Не менш вагомим є і самооцінка. Використовую, наприклад, такі прийоми: заповнення учнем “Листа самоусвідомлення” на початку уроку, або СЕЛФ-рейтинг (оцінка групою роботи окремого учня), “Внесок участі”. Кожний з етапів є відкритим, висвітлюється на мультимедійній дошці.

Наведемо приклад моніторингу на одному з уроків фізики.

Тема: Закони Ньютона (10 клас). Урок узагальнення і систематизації знань.

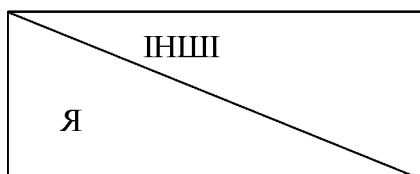
Інструменти моніторингу (методи та прийоми).

І. Лист самоусвідомлення

Ім'я _____	Дата _____
Відкрита зона	
1. _____	3. _____
2. _____	4. _____
Темна зона	
1. _____	3. _____
2. _____	4. _____
Сліпа зона	
1. _____	3. _____
2. _____	4. _____

Переглядаючи матеріал теми (окремого уроку), кожен з учнів усвідомлював, що щось йому вдається краще, щось потрібно ще повторити, а щось ще є незрозумілим. Саме тому я і запропоную “Лист самоусвідомлення” як старт уроку. Адже само оцінювання це також шлях до успіху. Лист самоусвідомлення дає змогу сформулювати бачення, отримати більше інформації та розкрити загальне розуміння проблеми. Кожен з учнів записує, що є для нього відкритою зоною(тобто всі питання в яких ви компетентні), Таємною зоною(ті питання, в яких є сумнів), сліпа пляма(запитання які залишились без відповіді). Кожен лист проговорюється, питання-відповідь. Таким чином повторний обмін інформацією сприяє підвищенню рівня знань.

II. “Внесок участі”

Роздаю на картках, учень заповнює її на уроці, бачить реальний стан речей (картка залишається в учня і тільки він її бачить, це стимулює до реальної оцінки), підвищується мотивація.

III. Метод “SWOT аналіз ”

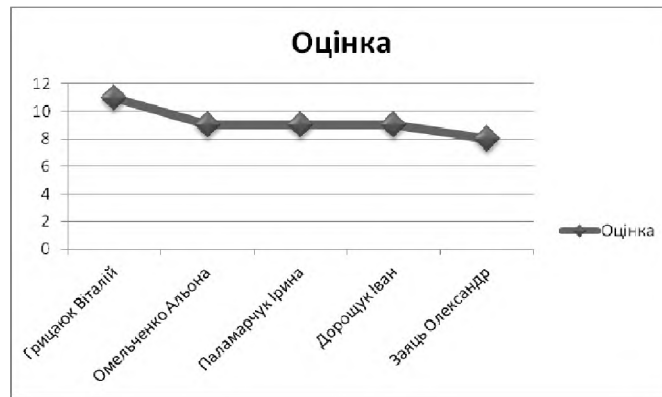
1. Аналіз переваг
Що дають знання законів Ньютона?
2. Слабких сторін
Що є слабкими сторонами даних законів?
3. Можливостей
Які можливості цих законів?
4. Які недоліки?
Дана методика дає змогу визначити реальні знання учня з теми.

IV. “Вікно Джогарі”

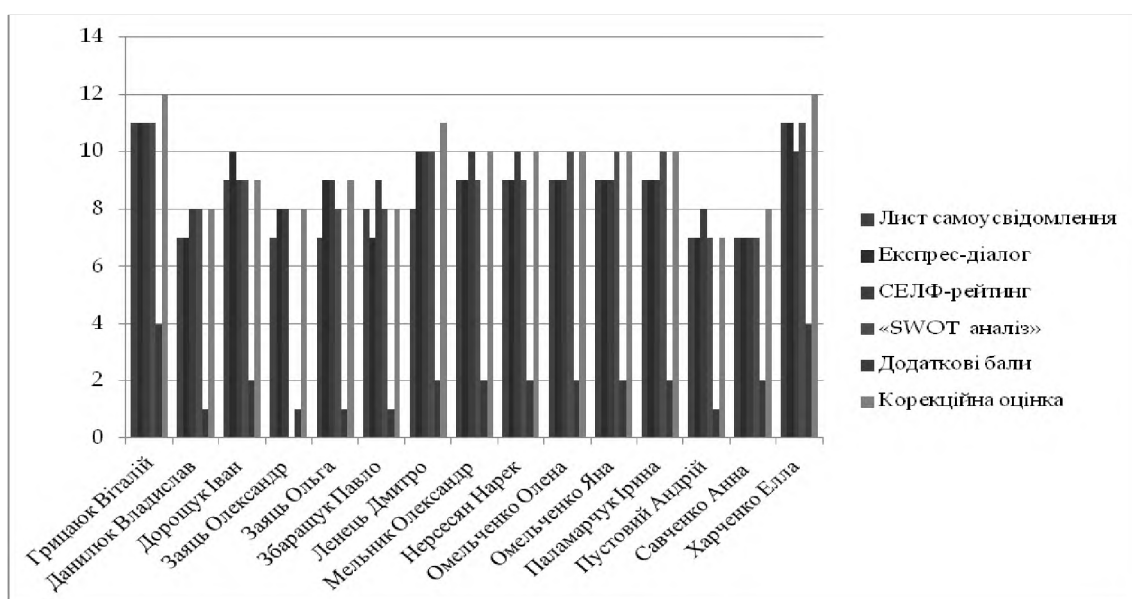
V. Тестові завдання (Завдання з ЗНО)

VI. СЕЛФ –рейтинг (оцінка роботи в групі)

Моніторинг по етапах:

№ з/п	Прізвище та ім'я учня	Лист самоусвідомлення	Експрес-діалог	СЕЛФ-рейтинг	"SWOT аналіз"	Додаткові бали	Корекційна оцінка
1	Грицаюк Віталій	11	11	11	11	+4	12
2	Данилюк Владислав	7	7	8	8	+1	8
3	Дорошук Іван	9	10	9	9	+2	9
4	Заяць Олександр	7	8	8	-	+1	8
5	Заяць Ольга	7	9	9	8	+1	9
6	Збарашук Павло	8	7	9	8	+1	8
7	Ленець Дмитро	8	10	10	10	+2	11
8	Мельник Олександр	9	9	10	9	+2	10
9	Нересян Нарек	9	9	10	9	+2	10
10	Омельченко Олена	9	9	9	10	+2	10
11	Омельченко Яна	9	9	9	10	+2	10
12	Паламарчук Ірина	9	9	9	10	+2	10
13	Пустовий Андрій	7	7	8	7	+1	7
14	Савченко Анна	7	7	7	7	+2	8
15	Харченко Елла	11	11	10	11	+4	12

За результатами моніторингу якості знань на уроці вчитель визначає реальний стан речей за показниками оцінки. Порівнявши таким же чином оцінки учня на різних уроках,

визначаються проблеми в засвоєнні теми, планується корекційна робота з підвищення рівня знань.

Тематичне оцінювання – два етапи

I етап – елементарний: усне опитування з теми у формі різних інтерактивних методів та прийомів, II етап – розв'язування різнорівневих тестових завдань: складаю завдання, адаптую та використовую завдання ЗНО(в залежності від класу), використовую тестові завдання складені учнями протягом вивчення теми, III етап – суто вчительський, діагностуються фактори, що впливають на рівень навчальних досягнень, розробляється алгоритм вирішення проблем. Моніторинг при тестовому оцінюванні-етапи: “Самоконтроль – контроль → діагностування → аналіз → вироблення рекомендацій”. Порівняльна діагностика тематичних оцінок учня, дає змогу виявити проблему і розв'язати її не допустивши до наступного етапу.

Річна оцінка, підсумковий бал, обираються об'єкти(урок, тематична, семестрова, річна), аналізується, виділяються помилки, прописуються рекомендації. (оцінка діяльності учня)

ЗНО – встановлюється порівняльна оцінка між підсумковим балом та результатом ЗНО, аналіз, синтез.

Отже, лише порівняння, співвідношення всього алгоритму “Урок → тематичне оцінювання → підсумковий бал → ЗНО” дасть змогу встановити експертну оцінку моніторингу якості освіти, розробити механізм її підвищення. Найбільше уваги приділяється уроку, вчасно, професійно проаналізований урок дає змогу уникнути проблем на інших етапах. В основі основі авторська програма “Самопізнання – самореалізація”. Моніторинг на всіх етапах у школі дає можливість учню створити власну траєкторію від самопізнання до самореалізації. Вчитель побачивши проблему на одному з етапів і відкорегувавши її сприяє учневі в успішній здачі ЗНО, а це шлях рівного доступу до вищої освіти.

Аналізуючи вищесказане, можна стверджувати, що моніторинг – механізм для управління якістю освіти. Невід'ємною умовою для підвищення якості освіти є створення єдиного моніторингового простору.

Використана література:

1. Концепція створення та функціонування Національної системи моніторингу якості освіти України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iitzo.gov.ua/hromadske-obhovorennnya/> – Заголовок з екрану.
2. *Гуменюк В.* Нетрадиційні ресурси управління якістю освіти / В. Гуменюк // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 1. – С. 64-68.
3. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>. – Заголовок з екрану.
4. *Скорик Т.* Система моніторингових досліджень як механізм управління якістю освіти / Т. Скорик // Школа – 2011. – № 8. – С. 61–63.

Денисюк Л. М. *Единое мониторинговое пространство образования. Алгоритм мониторинга учебных достижений: “Урок → тематическая оценка → итоговый бал → ВНО”.*

Повышение качества образования сегодня возможно при условии комплексного изучения и проведения анализа мониторинга учебных достижений в последовательности: “Урок → тематическая оценка → итоговый бал → ВНО” Это алгоритм, который даст возможность оценить эффективность и качество образовательного процесса, обнаружит, предвидеть проблему и найти путь к ее решению. В основе авторская программа “Самореализация – самопознание”.

Ключевые слова: моніторинг, якість освіти, ВНО, діагностичний інструмент, самопізнання, самореалізація.

Denysuk L. M. A common space of monitoring education. Monitoring algorithm educational achievements: "The lesson → Thematic Evaluation → final ball → IEA".

Improving the quality of education today possible with a comprehensive study and analysis of monitoring learning achievements in sequence: "The lesson → Thematic Evaluation → final ball → IEA". This algorithm, which will allow to evaluate the effectiveness and quality of the educational process, identify, anticipate problems and find a way to solve it. The underlying authoring program "Self-knowledge – self-realization."

Keywords: monitoring, quality of education, IEA, diagnostic tools, self-knowledge, self-realization.

*Дибкова Л. М.
ДВНЗ "Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана"*

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ, ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

У статті проаналізовано існуючі проблеми в організації самостійної роботи студентів, запропоновані методи її удосконалення. Акцентується на розробці критеріїв оцінювання результатів виконання навчальних завдань.

Ключові слова: самостійна робота студентів, критерії оцінювання, дослідницька складова самостійної роботи.

В умовах постійного оновлення інформаційного масиву у суспільстві, швидкого розвитку технологій невід'ємною та важливою компонентою освітнього процесу стає самостійна робота студентів. Сучасні роботодавці очікують від потенційних кандидатів на певну посаду вміння самостійно мислити, здатність виокремити проблему та знайти її ефективне вирішення, спроможність ефективно працювати. Становлення молодого спеціаліста відбувається не стільки у засвоєнні певної технологічного ланцюжка діяльності, скільки в умінні застосувати знання та досвід у конкретній робочій ситуації. Рівень професійної компетентності фахівця залежить від його здатності самостійно набувати нові знання, вміння та навички, що дозволяє молодому фахівцю швидко адаптувати свої знання до сучасних технологій, які постійно розвиваються та вдосконалюються. Таким чином, розвиток та удосконалення змісту, форм і методів самостійної роботи студентів набуває останнім часом важливого значення.

Дослідження проблем організації самостійної діяльності студентів здійснювалося багатьма українськими та закордонними вченими, серед яких В. Бондар, О. Бондаревська, І. Зимня, В. Козаков, Я. Коменський, О. Пехота, І. Підласий, С. Якіманська, О. Ярошенко та ін. Самостійна робота визначається як один з ефективних методів пізнавальної діяльності у роботах А. Алексюка, В. Беспалька, Я. Лернера, П. Підкасистого, Г. Шукіної та ін. Питання управління самостійною пізнавальною діяльністю студентів розглядали Ю. Машбиць, В. Паламарчук, Н. Протасова, М. Солдатенко та ін.

Незважаючи на широкий та багатоплановий характер наукових досліджень, присвячених проблемі організації самостійної роботи студентів, багато питань цієї теми залишаються не з'ясованими. Яким чином потрібно організувати самостійну роботу студентів та провести оцінювання її результатів, щоб кожна робота студента стала його особистою справою, яка збуджує цікавість, активність, проявляє і розвиває компетентності, підвищує мотивацію до успіху? Які оцінювальні методики необхідно застосовувати, щоб студент отримав ґрунтовні знання і в той же час сформувався як розвинута особистість?

Мета статті. Метою статті є аналіз існуючих проблем в організації самостійної